

De Haarlemse Dichtlijn

'Romangedichten'

Een initiatief van stichting De Haarlemse Dichtlijn
in het kader van de PoëzieWeek 2017

Voorgedragen door de auteurs op dinsdag 24 januari 2017
in brasserie Tour de France
Spaarne 94 te Haarlem

Alle rechten berusten bij de auteurs. Niets uit deze uitgave mag worden
overgenomen zonder hun toestemming.

Inhoud

Nina Barhorst.....	7
Peter van den Berg	8
Angela Bogaard.....	11
Jan J.A. de Bruin.....	12
Mireille Buldeo Rai.....	13
Ramon van den Dungen	14
Else Dudink.....	15
Wim Groenhart.....	17
Jolies Heij	19
Van Houten	20
Peer van den Hoven.....	21
Ton van Ierschot	23
Marten Janse	24
Monika Joras.....	26
Johanneke Kramer	27
Nelleke Lamme-den Boer	28
Harmen Malderik.....	29
Maja Martic.....	31
Mayamba	33
Bart Notelaers.....	34
Karin Ottenhoff	35
Jolanda Prinsen	36
Gerard Scharn	37
Riet van Schie.....	38
Joris Verdonkschot.....	41
René Vis	42
Sjaak Vrugt.....	44
Anneruth Wibaut	46
Adriaan van IJperen	47

De schreeuw

onder een stolp van doffe verbijstering
dwingt hij de pijn af die hij denkt verschuldigd te zijn
het is daarom dat de gestorven Tonio zwaar en roerloos
rust in de kreunende hangmat van zijn aandacht

terwijl het relaas van de wanhoop
alle kanten opslingert
lekt het verdriet - ontdaan van tranen-
ongezien van binnen weg

in een eindeloos zinderende rouw
die voortdurend vernieuwt en verergert
leidt hij alles zijn verkilde binnenste in
om het daar te laten bevriezen

ook al verstikt het geheugen in de schaduw van de dood
zijn de herinneringen niet meer puur en onversneden
de zenuw moet zeurend open blijven
verwerken verwijdert

eigenlijk is er alleen nog zijn proza
povere pijnbestrijding een requiem vol zelfhaat
hij schrijft om zichzelf te straffen te redden
te overleven misschien

bijna alles wordt gedrenkt in drank
schijnbare troost die geen troost mag zijn
wel een verlamme roesverwekker
verdrietvariant van de kwade dronk

de galmende leegte moet gevuld
als de pijn maar niet verdwijnt
fantoempijn waar hij voor vecht
waar hij krampachtig aan vast houdt

de schreeuw moet blijven
Tooooooniiiiioooooo

Nina Barhorst

A.F.T. van der Heyden: Tonio (2011)

En Hij schiep

en Hij schiep
naar Zijn gelijkenis
de hoofdpersoon
en gaf hem de naam
zoals Hijzelf genaamd was

hij deed, als zoon, wat
Hij hem schreef hetgeen
hij doen moest

beschimpingen, ontberingen, ontvellingen
leken beproevingen
plagen volgden
zeven maal zeventig
tot, in het bovenaardse
in een vinnig vuurgevecht
met wentelwiek, wel
twintig-negen in getal
Zoonzelf
het vervolg
schrijven
moest

Peter van den Berg

Hans Dorrestijn: De Spaanse kat (1991)

Jij zegt het

Een handgeschreven woord

Einde

Onder een getypt manuscript

Voltooid leven

In een onvoltooid verhaal

Je zwemt in een onbegrensde zee

Stikt in zilte slokjes

Vruchtwater

In een perswee

breek je ons leven af

de deuren sluiten

achter je verdwijning

in omgewoelde aarde

Het enige dat terugkeert

In de herhaling van de seizoenen

Is het sneeuwkllokje

Gevoed door de maden

Kronkelend

uit de ontbinding van je geest

Waar jij je

Einde

Geschiedenis schrijft

Wordt mijn einde

In een gasbubbel

Van

Valse getuigenissen

Roddels
Heen en weer gerold

Mijn kop er af
Rollend over de keien
Gebutst
Geschaafd
Het scherpe mes van de
Pers guillotine
De stem van het volks gebroed
Moordenaar
Sterf

Jouw geschiedenis
Tot grote hoogte
Mijn diepe val
Stofbijten
Tot de buitenwereld vergaat

De zonsondergang
Verraadt je vertrek
Het zwarte gat
De liefde raast uit mijn hart
De aarde vertrouwt
Zolang mijn voeten
Haar kunnen vinden

Je doodsdrift
Knijpt mijn levensader af
Het zwarte gat
Zuigt

Zuigt de waarheid

Naar zich toe

Einde verhaal

In een levend

Onvoltooid

Manuscript

Zal ik je terug vinden

In waarheid

Angela Bogaard

Connie Palmen: Jij zegt het (2015) – over Ted Hughes en Sylvia Plath

Ruwe bolster, blanke pit

At ease and be seated
Het is mij een eer, het vervuld mij met
trots om jullie te mogen leiden en
voor te gaan in de strijd die gaat komen
Het zal een hard en bitter gevecht worden en
er zullen meerdere van onze wapenbroeders
sneuvelen. En dat laat mij gewoon niet
echt onberoerd
Maar ik accepteer onder geen enkel beding
lafheid in het aangezicht van de vijand
En ook geen berichten 'Wij houden onze
posities.' Wij houden helemaal niets. Laat
de vijand dat maar doen
Wij gaan ze opjagen, onophoudelijk en zonder
mededogen. Wij gaan erop en erover als een
mes door boter. En laat daar geen enkel
misverstand over bestaan
De aanval is de beste verdediging
Niet zeuren, plankgas en vechten
En na verloop van jaren kun je met
een gerust gevoel je kleinkinderen laten
weten dat je in WO2 niet hebt liggen
klooien, maar gediend hebt onder mijn
commando
Old blood and guts
Dat was alles
Dismissed

Jan J.A. de Bruin

George S Patton Jr: War as I knew it (1947)

En ineens begrijp ik mij

Weg van het nest
de horizon schommelt
De weg over het water
Legde haar vader
vele maanden, vele jaren
vele malen ook af met aan de
horizon een hoop een droom een stip
een land met in de rimboe
een remedie tegen armoe
wortels, bladeren, bloemen, zaden, takken hoop
verstopt, beschermd, behouden in mos
Weg uit het nest
het schip schommelt
Haar weg over het water
Vele maanden en aan de horizon
een hoop een droom een stip
ontrafeling van raadselen
Wie was die man? Eens haar man.
Kan je in stilte dezelfde taal spreken?
Afspreken wat je wilt?
Kan je van binnen fluisteren
en luisteren naar de ander
en afspreken, afspreken wat jezelf wilt?
Hartstochtelijk verlangen naar kennis en wetenschap
en liefde. Ja ook de liefde. Alleen voor schoonheid weggelegd?
Het verstand loopt soms achter de logica van liefde aan
En ineens begrijp ik mij

Mireille Buldeo Rai

Elisabeth Gilbert: Het hart van alle dingen (2013) –over Alma Whittaker

Slow motion

Zijn lach te zien op elke hoek,
zijn blik niet meer te dragen.
Het is alsof hij hem voelt
stranden op zijn naakte huid.
Hij duikt onder oud stemgeluid.
Woorden stompen in slow motion.
Buiten adem hapt hij naar het licht
dat de laatste nacht verdringt.
Hij doopt zijn hoop in alcohol
en stroopt zijn mouwen op.
Pijn kan hem niet meer helen.
Hij wil alleen nog dat dit stopt.

Ramon van den Dungen

Hanya Yanagihara: A Little Life (2015) – over Jude St. Francis

Don Quichot

Ik, noem mezelf Don Quichot de La Mancha
neem als schildknaap de buurman Sancho Pansa
de melkmeid noem ik Dulcinea; mijn edelvrouwe
het oude paardje heet nu Rossinant.

Al jaren lees ik ridderromans en wil mij
met roemruchtige daden onsterfelijk maken
ik omgord mij met kuras, zwaard en lans om
het onrecht te herstellen, misbruik uit te roeien
beledigingen te wreken, het kromme te rechten.

Krijgshaftig sla ik wartaal uit
storm af op molenwieken in de mist
denk dat het vervaarlijke reuzen zijn.

De huishoudster wil mijn boeken verbranden
Dat, gaat mijn vrienden wel te ver en
de pastoor begint ze uit te zoeken
hij vindt velen nog iets van waarde en het wordt
slechts een kleine stapel voor de verbranding
daarop metselen ze de bibliotheekdeur dicht.

Ik Don Quichot wil ridder spelen. Weet niet
Dat wie het zwaard trekt door het zwaard omkomt.

Else Dudink

Miguel de Cervantes: Don Quichot de la Mancha (1657)

Alleen

een kudde dier zijn
kiezen voor afzondering
zelfstandig alleen

Else Dudink

Hector Mallot: Alleen op de wereld – over Remi

Naam Loos

Herinnering is als een huis
Waar ik alleen de weg in weet
De plattegrond zit in mijn hoofd
Hoewel ik nu en dan vergeet waar
toch die ene kamer was

Wat eerst zo helder leek als glas
Vervaagt tot ondoorzichtigheid
Ik raak de weg steeds vaker kwijt
Er lost een trap op en een gang

Een uitzicht wordt een blinde muur
Blijft er iets over, denk ik bang
Want dag na dag en uur na uur
Wordt er iets uit mijn huis geroofd

Straks raak ik ergens in de tijd het
Diepste fundament nog kwijt
Als ook mijn naam
is uitgedoofd...

Wim Groenhart

J. Bernlef: Hersenschimmen (1984) – over Maarten Klein

Ik ben de spil van boek na boek
Het draait helaas altijd om mij
Hoewel ik deze rol niet zoek
-een droevig einde is mijn lot,
bepaal ik het verhaal, de plot
Ik hoor er onontbeerlijk bij

Mijn toestand die moet opgelost
De oorzaak uitgezocht, verklaard
Hoewel dat menig hoofdstuk kost
Blijft het lezen toch de moeite waard
Wie heeft er aan mijn heengaan schuld
wordt meestal pas aan 't eind onthuld...

Ik hou mijn rol gemakkelijk vol
Geen tekst, geen zin, geen woord
Doch betaalde wel de hoogste tol:
ik ben het lijk, ik ben vermoord !
Het is wel schokkend allemaal
Maar zonder mij sterft het verhaal

De dader die wordt opgespoord
De schrijver krijgt de huldeblijken
Het spande tot aan 't laatste woord
Maar zijn succes gaat over lijken...

Wim Groenhart

Misdaadroman

Het ligt niet aan de witte wieven

Het was geen dag om naar buiten te gaan.

Toch deed ik mijn vluchtschoenen aan
duiken is als je opzettelijk laten vallen
en de uitkomst is even ongewis
het landhuis was te klein geworden
met het geheim dat aan de hanenbalken kleefde
de waanzin wettig verantwoord
was het haar passie die ik onder mijn borstrok stak
en zijn vloeken die me naar buiten dreven
zijn onwillige hand die me uitzwaaide
zijn wanhoop die me voortstuwde
in deze zevenmijlslaars die woestenijsheet.

Mijlen zal ik verbijten in mijn ongewenste cel
de roep van het haardvuur weerstaan
de heuvels schouders om tegen te leunen
hun schaduwen slaan slag terwijl ik het hinkstappend
tegen de dwergkonijnen uitschreeuw
het hart tot moordkuil graaf
de naam van mijn gezel in metsel.
Lezer, ik kan niet met hem trouwen.

Hij heeft alles al, hemel aarde en muzen zijn van hem.
Alleen tussen de witte wieven kan ik onzichtbaar leven.
En als ik aarzel in het licht van de lamp
om te branden en mijn heer blind van het wachten:
het is nog geen tijd.

Het is een dag om te verdwijnen.

Jolies Heij

Charlotte Brontë: Jane Eyre (1874)

Kettingbrief

Je bent onbeschrijfelijk als we samen zijn.

In een grijs verleden leerden we elkaar kennen.

Ben behoorlijk naar de klote en daardoor niet in staat normaal lief te hebben.

De controle in mij geef ik niet op.

Ik freak op controle, maar hou verder de boot af als het gaat om intimiteit dichtbij.

Geef niet teveel bloot enkel een beetje.

Dit gecombineerd met handboeien en zweepslagen. Zo mep ik je lief.

Heftig?? Zo heb ik je lief.

Liefs,

Jouw leermeester

Van Houten

E.L. James: Fifty shades of grey (2011)

Teeltkeus

Mijn nicht is lelijk.
Onvruchtbaar is ze ook.
Proefondervindelijk
heb ik dat vastgesteld.
Ik besloot haar te vervangen.
Ik koos Clelia Bieland.

We fietsten de polder in
kwamen bij Landsmeer
gingen liggen onder aan de dijk
niemand kon ons zien en toen
wilde ik het met haar doen.
Viezerd zei ze en volgens haar vader
had ik vuile praatjes verteld.

De volgende dag fietste ze voorbij
anderhalf hoofd groter dan ik was hij
en het daagde mij dat aan vrouwen
de teeltkeus is voorbehouden.

Peer van den Hoven

W.F. Hermans: De donkere kamer van Damokles (1958)

Wat wroet er toch in mijn gemoed

Wat wroet er toch in mijn gemoed
die gedane zaak van weleer
komt er misschien nog meer
uit de hoge hoed?
De hunkering van toen trekt nog steeds
een zware wissel op mijn spoor
toen ik mijn identiteit verloor.

Ik moet het weten, wie geeft mij raad,
in dit gemene verraad sta ik alleen.
Ik heb geen kleur
wel de geur
van verdoemd, verlaten, vermist.
Oh ja,
zij wel de vrienden van toen
zij waren hun kleur
Rood, Wit, Zwart, Blauw en ik,
ik was nog zo Groen.

Samen gierden de hormonen
nog door onze jonge lijven
zo, zo zou het altijd blijven,
waar wij ook gingen wonen.

Wij waren het lichtend streven
Wij doorbraken even de grauwe sleur
van het leven
Wij, vijf jonge vrienden
zwoeren trouw in hun eigen kleur.

Oh ja,
tot ik werd verdacht, geslacht door een

zielloos bericht ja jij kleurloze 'ik'
heeft Witje verkracht.

Nog telt alleen mijn verdriet
Ziek van herinnering
Ziek van hunkering
Ziek van verbinding
Ziek van verlangen naar het verschiet.

Was het waar?
Wat heb ik gemist?
Is Witje wel vermist?

Vooruit,
weg met de melancholie
de verbanning uit mijn jeugd,
zet de gedroomde droom niet voort
weg met de jaloezie.

Ik leef nu
Ik wil weten wat
Ik ben het wachten zat
Ik ben nu aan zet
Ik ben niet besmet

Eureka, ik heb haar gevonden
dat heelt al mijn wonden.
Elk verleden heeft zo zijn reden
door het wéten leef ik weer in vrede.

Ton van Ierschot

Haruki Murakami: De kleurloze Tsukuru Tazaki en zijn pelgrimsjaren (2013)

Land en liefde

Er was eens een man die over
de vlakte liep en daar een andere
man tegenkwam... Denys Finch-Hatton
woonde in mijn huis, als hij er was

Ik had een plantage aan de voet van
het Ngonggebergte, bewaarde zijn boeken
en zijn grammofoon. Wanneer hij kwam
vroeg hij mij altijd om een nieuw verhaal

En toen ze het mij vertelden, wist ik het
bij het horen van de klank van zijn naam
De waarheid openbaarde zich uit alle
slechte voorgevoelens die ik had gehad

Nu ik het lied schrijf van de Afrikaanse
nieuwe maan, de giraffe en de bezwete
gezichten van de koffieplukkers, denk ik:
“Heeft Afrika dan ook een lied van mij?”

Steeds als ik met het vliegtuig opsteeg
doorstroomde mij het bewustzijn van
grote ontdekkingen. “Kijk,” dacht ik
“dat is het dus. Nu begrijp ik alles.”

Marten Janse

Karen Blixen: Out of Africa (1937)

Ik leef niet meer

ik leef niet meer
nu is het mij gelukt

niemand zal mij missen
iedereen zal hardop gissen
hoe ik dat toch heb gedaan

dat is alles wat zij
willen weten over mij

niets van mij is nog
aanwezig in de hoofden
van de mensen die mij kenden

toch heb ik zeer
mijn best gedaan

hun aandacht te gaan trekken
met mijn kinderleed en diepe
jongens meisjes eenzaamheid

mijn hart had mededogen
mijn ogen konden alles zien

zij waren blind en ijzig koud
voor wat er in mijn lijf en hart
zo hunkerde naar warmte

het was alsof ik toen ook al
niet leefde niet bestond

alles wat ik deed ik wilde toch
gewoon gezien, gehoord, geliefd
ja zelfs gerespecteerd bestaan

in hun oren en hun harten klinkt
vergeefs mijn roep mijn smarten

barmhartiger dan mensen
bleek het door mij met vlijt
gemaakte blok van ijs

al smeltend heeft het mij echt
vrij gemaakt van ijzig leven.

Monika Joras

Lize Spit: Het smelt (2016)

Howarth

Op de vlaktes en hoogtes
waar ik al zo vaak ben geweest
sleept mijn jurk door de modder
doet de kou pijn aan mijn oren
raast een gure wind
kan ik mezelf amper horen

Als vanuit een andere wereld
roep ik wanhopig zijn naam
vroeger thuis
kerfde ik ook die van mezelf
in de sponning van een raam

Nee, dan mijn zonnige jeugd,
hij en ik zwierven urenlang
met een gerust gemoed
over de woeste, woeste hei
badend in die paarse gloed

Het is zó ruig en eenzaam hier
voor mijn schepster en haar zussen
was het enige vertier
in hun donk're pastorie
het schrijven van onze verhalen.

Johanneke Kramer

Emily Jane Brontë: *Wuthering Heights* (1847)

Naar den aard

de klok slaat drie
hij neemt zijn hoed
wandelt
de nacht uit

jeneverbeesten
kijken hem na
tot voorbij
de stadspoort buigt

in de verte
wuiven de kruinen
hij versnelt zijn pas
tot het bos

Nelleke Lamme-den Boer

A. Alberts: De Bomen (1953) – over Aart

Emma

De liefde licht vaag op in haar bestaan
maar haar droom is even uitzichtloos
als de diligence op weg naar Rouaan
als een brief die nooit is verstuurd.

Ze schreeuwt de roep die niet wordt gehoord
in de saaiheid van het provinciale oord
in de vergeefsheid van het overspel –
het noodlot van een rampzalig avontuur.

Nee, niets vermag een vlucht uit de hel
waar zij achterblijft, arm, eenzaam
en verlaten, in de kille monotonie
van haar voorbestemd universum.

Dan rest als redding slechts een farmacie
die beschikt over genoeg arsenicum.

Harmen Malderik

Gustave Flaubert: Madame Bovary (1856)

Een tekening

Dit is mijn tekening
mijn eerste tekening
maar je begrijpt het niet
jij bent volwassene
waar is dat eeuwige kind
in jou gebleven?
Dit is mijn droom
maar je droomt iets anders
je droomt over rijkdom en succes
en ik droom over liefde, vriendschap en geluk.
Ooit ben ik in Sahara beland
daar ontmoette ik een kleine Prins
een jongetje van een andere planet
die van zonsondergang en zijn bijzondere roos hield.

Verschillende mensen komen en gaan
je leert ze niet echt kennen
alleen opervlakkig
We zijn eenzaam, vervreemd en arrogant
we zien en horen anderen niet
het gaat alleen over ik en ik.
Alleen met je hart kan je zien
wat echt belangrijk is
je vriendschappen en liefde voeden
en moeite daarvoor doen
de essentie daarvan zoeken en
je verantwoordelijk nemen
Hoe zie je de wereld om je heen?!

Er is een tekening

twee strepen en een verre ster
roept die ons om te gaan zoeken
de zin van ons bestaan
in de woestijn van het moderne leven?
Is dit echt degene
waar wij gelukkig van zijn?

Maja Martic

Antoine de Saint-Exupéry: De kleine prins (1943)

De kracht van vergeving

Rumoer in de zaal, als ik binnentreed
een jong zwarte vrouw uit het Richtersveld
die noch lezen noch schrijven kan.
Ik wordt verzocht een bekentenis af te leggen...

-Kijk me in de ogen en vertel mij
De waarheid! Zegt zijn advocaat
-onterecht verdacht word ik.
Ik ben onschuldig!

Voel me als een stuk oud vuil
Ik schaam me diep om hier te moeten staan!
De zoon van mijn blanke buurman lag dood op het veld,
Ik ben het niet! Een moord zou ik nooit plegen

Harder werken, met m'n klauwen
ideeën opdoen voor een eigen kudde,
een moestuin, jarenlang sparen voor een stukje grond
dit is de enige waarheid die ik ken!

Zeg de waarheid! Kijk me in de ogen
_meneer, zeg ik: ik haat deze man!
Die wrok zal ik voor altijd koesteren
`k haat deze spierwitte vlek, op mijn donker huid,

Het kon me niets meer schelen
Ik gebaarde wild naar hem en herhaalde: Ik ben onschuldig!
De klap van de hamer echode door de ruimte
Orde in de zaal, riep de voorzitter!

Moet ik dan maar stilzitten en
m'n bek houen als ze over mij staan te liegen?
Vuist en voet tegelijk stampen en bonken!!!
Het zweet droop in mijn ogen, en ik ging door

Alleen God zal het rechtzetten!
God is mijn rechter, tot Hem zal ik me wenden
Hij doorziet wat recht zit en wat scheef...
Kent mijn verleden, mijn zwakheden, mijn gaven

Hij veegt mijn tranen af, sinds mijn kindertijd,
Geeft mij kracht! Hij gelooft in mijn onschuld
Kijkt u allen diep in m'n ogen, zien jullie bruin of blauw?...
Met opgeheven hoofd verlaat ik de zaal

Mayamba

Jan Huisamen: Kijk me in de ogen (2012) –over Katryn Jonis

Lieve Madeleine

lieve madeleine,
voor jou gaan poorten open
waardoor ik verdwijn

Bart Notelaers

Marcel Proust: À la recherche du temps perdu (1913 – 1927)

Mijd stotend staal

Zoveel manen vervaagden snel
Weer overstijgt de zon de vulkaan
Het vee en het land roepen mij
Met slaven en sloven verdoof ik
de klagende pijn in mijn hart
Liefste waar ben je?
Keer je weer als mijn man van eer?
Ik roep je hart, liefste!

Gromt en rommelt de vulkaan?
Hard gelaarsde voeten op mars!
Geroep om genade, om hulp
Het blinkende staal stoot
een vlijmende pijn in mijn hart,
Liefste waar ben je!
Keer je weer naar mij, naar je bruid,
mijd stotend staal, liefste!

Karin Ottenhoff

Multatuli: Max Havelaar (1859) – over Adinda

Het stenen tijdperk

De eerste dag schiep God
de mens uit klei en steen
Dit wezen keek verbijsterd om zich heen
en wat hij zag vervulde hem met blij gelach
want achter hem stond er
net zo'n gestalte maar dan iets ronder
Ze pasten prachtig bij elkaar
en vermenigvuldigden zich aldaar
Ze wisten zomaar wat ze moesten doen
nu zijn het er meer dan tien miljoen
Het leven zelf dat heeft geen zin
ga altijd terug naar het begin
dan haal je sterk en krachtig makkelijk de tachtig

Toen ik als jonge vrouw
mijn vader niet meer wilde volgen
was hij daarover nog al kwaad
“Wat,” riep hij vreselijk verbogen
“luister jij niet naar mijn wijze raad?
ga dan maar, domme mug
naar het stenen tijdperk terug”
Toen ik mijn kansen had beraamd
heb ik mij jarenlang bekwaamd
in het maken van mensen uit steen en klei
Dat bestelden ze dan bij mij
Zo benut ik dan mijn tijd
en krijgen zij de eeuwigheid
en kan ik zeggen: “Vader, kijk! uiteindelijk had je toch gelijk”

Jolanda Prinsen

Het (bijbel)boek Genesis

Kindertransport

Antwerpen, Londen, Theresiënstadt, Praag, Parijs
de taal die ik gebruik is als een stratenplan
van een op een van hoofdwegen naar zijstraten
van zijstraten naar stegen en gangen van wijken
en binnenplaatsen parken kerkhoven en kiosken
van pleinen en halteplaatsen voor aapjeskoetsiers

tunnels bruggen viaducten wachtkamers waar
geen reiziger meer wacht verlaten remises vol
roest en uitschot een ruiterschool zonder paarden
hier liep ik met in mijn hoofd een letterkast
waar geen woord van viel te maken dat houvast bood

Praag, Hoek van Holland, Londen een schip vol kinderen
met rugzakjes en ransels een blinde vlek krijgt kleur

Gerard Scharn

W.G. Sebald: Austerlitz (2001)

Zonder vleugels

Het oerwoud houdt zich voor haar gesloten en zijdelings
dringt zich de waarheid op, eerst in lage zoemtonen
later storend brommend als een pas startende tl-buis
Dan spreken monden uit bomen geniepig en lomp
ze proberen vat te krijgen op haar, de buitenwereld

doortrapt spreken ze over bekering en hemelse vreugde
een land ver weg
dat nu nog altijd alleen winnaars en verliezers kent
het is de belofte die haar misleidt heeft
en tot hier is ze nu gekomen

slachtoffer van haar eigen deugdzaamheid
krankzinnig helder nu komt haar ongereptheid naar boven
als bleek ochtendlicht suist het van onderop in
het ongerepte dat geen woorden kent

even kostbaar als het onverstaanbare kind
dat onder haar voeten knaagt

Riet van Schie

Barbara Kingsolver: De gifhouten bijbel (2001) – over Orleanna Price

De grote stilte (lied 23)

Zacht, zing ik je stilte binnen
om je te zoeken, niet om je terug te winnen
wil weten hoe het je vergaat
ik wil je zien, dichtbij in je gelaat
lezen wat er in je ogen staat
samen met jou onze kapotte stilte helen
je hoeft me niet aan te raken,
het is genoeg mij enkel met jouw blik te velen

Wees niet bang,
ik heb me niet meer in je vastgebeten, maar ...

Daar in de ginder waar al het geluid is weggelekt
een glimp van wat eens was, nog niet geheel toegedekt?
daar ergens, daar moet jij zijn
een leven wat je leidt, op een voor mij vreemd terrein
kende je zo goed:
je stem, je lach, je geur en je vertrouwd weten ...
weet nu niet hoe het je vergaat
is er nog een zweem in je, dat naar mij staat?
denk je nog wel aan mij, of wentel je dan je gedachten af
bang dat dat jouw nieuwe leven, logenstraft?

Wees niet bang,
ik heb niet meer in je vastgebeten, maar ...

Al dat groeien naar elkaar
al die kaarten op elkaar gezet
toen onze dromen nog samenvielen
soms nog dat schrijven, die heimwee:

naar toen ons verdriet nog gedeeld werd door twee
lets in mij staat nog naar jou, en in jou naar mij
dat gumt niemand uit
ontken maar niet, al ben ik het niet die je nu ziet
je neemt me altijd mee, ook al was het jij, die mij verliet
wat mij nu nog rest is het slechts: het woord
niets komt terug, de tijd trekt voort
soms ben je voor mij nog slechts een silhouet
zie je dan nog enkel liggen in een kil vreemd bed

Wees niet bang,
ik heb me niet meer in je vastgebeten, maar ...

Hoe gulzig hebben we elkaar verkend,
wild geschooierd in elkaars lijf,
overal betast, ons verlustigd aan elkaar
het is wat ik niet vergeet
schrik dan wakker, nog badend in ons zweet
toen zo versmolten dicht en nu zo wezens ver
de herinnering een pijn, maar nog ergens dat verbond,
waar we er niet over praten, alsof het nooit bestond

Wees niet bang,
ik heb me niet meer in je vastgebeten, maar ...

Ik wil onze koude stilte warmen
ik ben door jou en jij bent ook door mij
ben ik het, die je nog wel voor je ziet ?
ach ik weet: wat wij nu nog enkel delen is
ik moet bekennen met een lichte huivering
is slechts nog ... een gezamenlijke herinnering,

Dus wees niet bang,
ik heb me niet meer in je vastgebeten, maar ...
maar wil je niet al te zeer je best doen, mij te vergeten ?

En ik, jij schiet me plots te binnen, met een zoete pijn

je was een deel van mij

We hebben nu een ander leven, maar dat niet alles van ons verving
Mag ik nog nieuwsgierig naar je zijn,
Of heb ik niet meer het recht, om me af te vragen
Ik ben niet doof,
Maar ik kan je niet horen

Maar jij op een moment dat ik niet ken,
Zwevend het hoofd kwijt in de wolken
Kilte
Oorverdovend stil
Ik wil je in je ogen lezen
Opspelen
We delen de stilte
Twee paar ogen die elkaar zien, geen ontkomen aan
Daar in de ginder waar de stilte wordt gedeeld
We zouden zo onze draad weer op kunnen pakken
Kan ik onze
Het geeft geen zin, je in allerlei bochten te wringen
En sta je jezelf niet toe,
Dat kan ik niet verdragen

Joris Verdonkschot

Fjodor M. Dostojevski: Misdaad en straf – over Raskolnikov & Sonja

Rebel Corners revisited

Een deken van verlatenheid
Die Rebel Corners overdekt
Zonder hartslag nu de slaap
Al zoveel jaren lang voorbij

Het einde nadert van de rit
Bevend ligt mijn oude hand
Op de verroeste deurkruk
Wederkerend tot het stof

Een whiskyglas, gebroken
Koude koffie zo verbitterd
Als de beschonken waanzin
Waar Alice aan bezweek

Sweetheart, oude autobus
Overwoekerd door de tijd
Ver na de laatste passagier
Van de weg in het verleden

Vaarwel dan Rebel Corners
Ter afscheid kwam ik terug
Om nu in rode avondlucht
De horizon voorbij te gaan

René Vis

John Steinbeck: The Wayward Bus – over Juan Chicoy

Wat 'n malle brieven

Wat een malle brieven
heb ik nu toch weer geschreven..!
En wat bemoeit die malle moeder zich
toch telkens weer met mijn gelieven;
gedreven blijft zij annonces schrijven en plaatsen
als hoeder van mijn verlangend gemoed...
(het lieve wicht...!)
Maar ik wilde Dick..!
Al is ie wat stijfjes
Hij is zo
hij is zo
tsja, hoe moet je 't zeggen..?
en als onze lijfjes ons
nabij bevinden,
dan beven wij,
vibreren als het ware wij,
ja...
dan leggen wij
- om het maar plastisch uit te drukken –
een Ei, een veelkleurig Ei.
En tolereer en waardeer ik zelfs zijn onhebbelijkheden
èn zijn nukken..!
Onuitstaanbaar verderfelijk, echter,
is dat jaloerse kreng;
als ik denk aan hoe mijn Lief
steeds maar niet breekt met haar
zou ik het liefst voor eigen rechter spelen en heb ik
fantasieën waarin ik haar
om het leven breng..!
Maar vele, vele

gedroomde gedachten verder,
verlaat ik dien zelfden verdef'lijken gedachten
en droom ik weer weg bij mijn Dick, met
Liefde met de grote 'L',
Dick, van Duijn,
dien ik nog eens trouwen zou...
Nu otter ik rond, in mijn kimono
en smacht ik wel
met sherry – tegen de kou –
die mij hier in mijn Scheveninger kamertje zo
onbarmhartig tegemoet hoest
en worg ik in gedachten Olga
wier gemoed mij volstrekt en volslagen koud laat.
Olga!
Olga, Olga, Olga..!
Klinkt als: Truida..!
- Mijn 'loedermoeder' -;
Een schat van 'n mens en ik schaam mij,
dat ik zo over mijn moeder spreek.
En toch...
Ik brak al eerder, in mijn jeugd al,
met mijn gebroken geweertje
het was een leugen, meneertje;
juichend haalde ik de stortende Duitse jachtvliegers neer
zowaar ik nu terneergeslagen, weemoedig-stil, terug kijk
op een gelukkig leven.
Al is het maar
voor even.
En om bestwil...

Sjaak Vrugt

Annejet van Zijl: Anna. Het leven van Annie M.G. Schmidt (2002)

Ik ben je liefde niet

ik ben je liefde niet
je klein nimfijn
je meisje van min tien
ik reisde niet
met jou
van duf motel
naar smerig bed
van beddensprei
naar achterbank
ik bleef je thuis
je kinderstad
het ronde raam
boven de trap
de leuningbaan
erlangs
de geur van was
en Kwas en steur
de klokkenklank
van buiten
en hakkenklak
op marmervloer
het kopergroen
en hemelsblauw
van zij of verf
naast donker hout
met lichter ingelegd
ik ben en blijf
je slaapvertrek
je ledikant
je leidmotief

je hoofdpersoon
waarin het licht
de weidsheid dient
de Neva schittert
in de Noorderzon
het koepelgoud
het zonlicht vangt
en de Fontanka
loom zich rekt
in het middagbed
van vroeger
vrolijk vrij en
kindertijd

Anneruth Wibaut

Vladimir Nabokov: Lolita (1955) –over St. Petersburg

Strangers in the night

Jouw ogen bepalen de grenzen van mijn kleine wereld
Ik ben op zoek naar wijder zicht, wil van nieuwe kijkers horen
In de spiegel van de nacht ontmoet ik mijn zelf
- Maar, wat is dat? - Zweiunddreißig, vierzehn, elf

Nummers weerklinken in de nacht.
- Fünfzehn, neunundsechzig, acht -
Ik draai je weg, Duits wijf, ik hoor andere woorden
Een zwoele stem lonkt mij naar verdere oorden

Zij verwondt mij met passie, al is die niet voor mij
Wij zijn als schepen, die elkaar passeren
Ik mors tekens in de nacht en luister,
vaar met blinde ogen door het duister

Zij spreekt mij aan, haar boodschap is mijn lot
Kilo-oscar-mike, lima-india-echo-foxtrot

Adriaan van IJperen

Allan Sillitoe: The German numbers woman (1999)

